

Karel VAN DE WOESTIJNE, *Verzameld Journalistiek Werk*, dl. 15. *Nieuwe Rotterdamsche Courant, november 1926 – januari 1929, met enkele aanvullingen 1906, 1910*, Gent, Cultureel Documentatiecentrum RUG, 1995.

Op het zestiende deel met de registers na is de uitgave van Van de Woestijnes correspondentie voor de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* gereed. Het lijkt mij juist om bij de verschijning van het zestiende deel enkele opmerkingen te maken over de betekenis van de gehele uitgave. Nu beperk ik me tot de inhoud van het vijftiende deel.

Maar liefst negenenveertig beschouwingen over *kunst te Brussel* vullen dit deel. Het zijn uitvoerige besprekingen van voornamelijk schilderijen die in Brusselse kunstsalons werden tentoongesteld. Het gaat om werken van kunstenaars uit Vlaanderen en Wallonië, Nederland, Frankrijk en elders. Naast figuren als Raoul Dufy, Wassily Kandinsky en René Magritte duiken ook weer vertrouwde namen op van kunstenaars wier werk Van de Woestijne al jaren volgde. Het gaat om Frits Van den Berghe, Georges Minne, Frans Masereel, Constant Permeke, Albert Servaes, Gustaaf De Smet en Jakob Smits, om er een aantal te noemen. Interessant is zijn vaststelling naar aanleiding van een bezoek aan de Cercle Artistique et Littéraire te Brussel, dat de Henegouwse schilders, waar het hier om gaat, zich laten leiden door de voorbeelden uit de Latemse School. Hij voegt er dan aan toe: “*Wat er ook gebeure, steeds blijft Vlaanderen op kunstgebied Wallonië beheersen*”. De literatuur komt aan bod in beschouwingen over Charles De Coster, Georges Eekhoud en Emmanuel De Bom. De Bom had er voor gezorgd dat Van de Woestijne hem in Brussel kon opvolgen als correspondent voor de *NRC*.

Naar aanleiding van de huldiging van de dichter Jef Mennekens deelt Van de Woestijne een en ander mee over de ‘taalminnende’ verenigingen die op de koninklijke athenea te Brussel (de Jacob Van Maerlant-zonen) in 1890 of kort daarna zijn opgericht. De taalwet van 1883 op het gebruik van het Nederlands in het middelbaar onderwijs was er niet vreemd aan. De jonge ‘taalminnaars’ waren niet alleen enthousiast, ze beschikten zelfs over geld en ondernamen vele activiteiten, waar Van de Woestijne een en ander over vertelt. Zo schreef Help U Zelf een prijskamp uit. In de jury zaten August Vermeylen en Prosper Van Langendonck. Tot de bekroonden behoorden Herman Teirlinck, Ferdinand V. Toussaint (van Boelaere) en Van de Woestijne zelf. Hun werk verscheen zelfs in een bundel.

Maurice Roelants' roman *Komen en Gaan* (1927) ontlokte Van de Woestijne lofprijzingen op het taalgebruik. Het was "geen dorre schooltaal van voor vijftiendertig jaar, noch de verkwanselde namaaktaal der Streuvels- en Teirlinck epigonon, noch zelfs de organisch-stevige taal van Vermeylen, al vindt zij hare beste plaats naast deze". Van de Woestijne merkt daarbij op dat in de Vlaamse romankunst eigenlijk de Vlaamse romans over de stad ontbreken. Volgens hem komt dit omdat het Vlaamse leven nog maar nauwelijks in de steden geworteld is en door de vele invloeden van buitenaf is het Vlaamse leven daar ook nog niet tot een vast gevormde overlevering gekomen, zoals dat voor het platteland gold.

Tot slot een anekdote uit een van de nagekomen brieven uit 1910, waarin verteld wordt hoe bij de wereldtentoonstelling te Brussel de voorzitter van het uitvoerend comité baron Janssen, rondgeleid door het Nederlandse paviljoen, bij de stand van de uitgever Kornelis A.J. Van Dishoeck komt en zeer verbaasd is, dat er niet alleen een Vlaamse literatuur bestaat die in Nederland uitgegeven én gelezen wordt, maar dat die taal ook binnen de Belgische grenzen gesproken en geleerd kan worden zonder lang verblijf in Nederland. Nooit heeft Van de Woestijne gearzeld om dit soort onbegrip en minachting voor de Nederlandse taal aan de kaak te stellen en hij heeft toch mogen constateren dat er in 1929 resultaat was geboekt. Tegelijk heeft hij met zijn bijdragen ook veel onbegrip en onkunde over de politieke, maatschappelijke en culturele toestand in België en met name in Vlaanderen bij zijn Nederlandse lezers kunnen (en moeten!) wegnemen.

PIETER VAN HEES
PROF. R. BOSLAAN 95, NL-3571 CP UTRECHT